

кадастрову інвентаризацію земель населених пунктів, затверджене наказом Державного комітету України земельних ресурсів від 26.08.1997 № 85.

УДК 589:45,12

О.Б. Гопцій, к.е.н. доцент
Харківський національний аграрний університет ім.В.В.Докучаєва,

ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На шляху до ринкової економіки проблема соціального перестрою населених пунктів все більше ускладнюється. В сучасних умовах вона спрямована на корінне покращення життя населення, на передачу земельних ділянок у приватну власність. За своїм змістом охоплює ряд тісно пов'язаних між собою заходів, які мають велике соціальне, економічне, будівельно – технічне, естетичне та екологічне значення. Видне місце в цій системі займають більш досконалу просторову організацію населених місць на основі раціонального розміщення будівель, споруд та інших матеріальних елементів, ефективної організації та використання території і всього природного середовища. Вони є необхідними умовами соціальної перебудови поселень, що склалися, та поступового перетворення їх в упорядковані населені пункти.

В успішному здійсненні комплексу заходів по соціальній перебудові населених пунктів беруть участь архітектори, будівельники та інші спеціалісти. Відповідальні задачі вирішують також інженери – землевпорядники, які розробляють та запроваджують в життя проекти планування та забудови сіл. Це вимагає від них глибокої теоретичної і практичної підготовки по цілому комплексу питань містобудівництва і безпосередньої роботи по землевпорядкуванню.

Планування території населених пунктів як дисципліна що задіяна в системі підготовки студентів із спеціальності «Геодезія та землеустрій» так і загальний напрямок щодо вирішення проблем переустрою, впорядкування і забудови населених пунктів (міст, селищ і сіл) вирішенню комплексу пов'язаних з цим задач, в сучасних умовах базується на ряді законів, законодавчих актів, інструкцій, нормативних документів тощо.

Згідно з статті 39 «Земельного Кадастру України» використання земель житлової та громадської забудови здійснюється відповідно до генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, плану земельно - господарського устрою з дотриманням стандартів та норм регіональних місцевих правил забудови.

У ст. 18 Закону «Про регулювання містобудівної діяльності» (№ 3038 –VI від 17.02.2011 р.) записано що невід'ємною складовою плану зонування

території населеного пункту (у складі генерального плану чи окремо) є проект землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб.

Виходячи з вище викладеного, предметом вивчення і досягнення мети як дисципліни так і загально поставленої проблеми «Планування території населених пунктів» є положення і завдання визначені законодавством щодо планування території усіх типів населених пунктів як сільських так і міських, містобудівні вимоги і норми, планувальна структура населеного пункту, проекти планування сільської ради і проекти територіального (внутрішньогосподарського) землеустрою, за умові раціонального використання та охорони земель у населених пунктах з урахуванням економічних, екологічних і соціальних вимог у генеральних планах та іншій містобудівній документації.

Закон України «Про землеустрій» визначає правові та організаційні основи діяльності у сфері землеустрою і спрямований на регулювання відносин, які виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами із забезпечення сталого розвитку землекористування. Це дає можливість щодо реалізації державної політики в сфері використання та охорони земель за цільовим призначенням, встановлення та закріплення на місцевості меж земельних ділянок як власників і землекористувачів так і адміністративно – територіальних утворень в цілому, організацію території сільськогосподарських підприємств.

Стаття 2 Закону України «Про інвентаризацію земель » передбачає визначення фактичної структури землеволодінь і землекористувань, їх правового стану, кількості як відносно окремих земельних ділянок так і в межах окремих адміністративно – територіальних одиниць в цілому.

Закон України «Про місцеве самоврядування» передбачає створення умов забезпечення життєво важливих потреб і законних інтересів населення.

Положення про земельно – кадастрову інвентаризацію земель населених пунктів, затверджених наказом Держгосземом України по земельним ресурсам від 26.08.2007 р. №35 передбачає визначення кількості складу земель, отримання даних для виготовлення технічної документації, інформації для ведення державного земельного кадастру населених пунктів.

Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» регулюється цілеспрямована діяльність на створення і підтримання повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій планування, забудови та інше використання територій, проектування та будівництво об'єктів містобудування, реконструкцію об'єктів, створення інженерної та транспортної інфраструктури. При цьому передбачається: прогнозування розвитку територій; раціональне розселення; обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням; взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови території; визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих,

рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико – культурних та інших зон і об'єктів; збереження природніх ландшафтів тощо.

Головним законом, що стосується планування населеного пункту, є Закон України «Про планування і забудову територій» прийнятий у 2000 році.

Цей закон встановлює правові та організаційні основи планування, забудови та іншого використання територій і спрямований на забезпечення сталого розвитку населених пунктів.

Також даним законом передбачаються основні завдання планування і забудови територій: обґрунтування майбутніх потреб та визначення переважних напрямів використання територій; урахування державних, громадських і приватних інтересів під час планування, забудови та іншого використання територій; обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням та використання територій для містобудівних потреб; забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку населених пунктів; визначення і раціональне розташування територій житлової та громадської забудови, промислових, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико – культурних та інших територій та об'єктів; обґрунтування та встановлення режиму раціонального використання земель та забудови територій, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність; визначення, вилучення (викуп) і надання земельних ділянок для містобудівних потреб на основі містобудівної документації в межах, визначених законом; визначення територій, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, історико – культурну цінність, встановлення передбачених законодавством обмежень на їх планування, забудову та інше використання; охорона довкілля та раціональне використання природних ресурсів; регулювання забудови населених пунктів та інших територій.

Також передбачається встановлення об'єктів, що відповідають за фінансування робіт з планування територій.

Фінансування робіт з планування територій на загальнодержавному рівні, розроблення експериментальної містобудівної документації для населених пунктів та інших територій України, розроблення нормативних документів з питань планування і забудови територій, проведення найважливіших науково – дослідних робіт здійснюється за рахунок коштів державного бюджету України та бюджетів об'єднаних сільських громад.

Фінансування робіт з планування окремих земельних ділянок, на яких фізичні чи юридичні особи мають намір здійснити нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт об'єктів містобудування або впорядкування територій, здійснюється, як правило, за рахунок коштів цих осіб.

Фінансування робіт з планування територій окремих земельних ділянок може здійснюватися за рахунок коштів інших джерел, не заборонених законом.

Наступним, не менш важливим законом, на який розробник проекту обов'язково повинен звертати увагу є закон України «Про благоустрій населених пунктів», прийнятий у 2005 році. На нього особливо звертають увагу, тому що закон визначає правові, економічні, екологічні, соціальні та

організаційні засади благоустрою населених пунктів і спрямований на створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини.

Благоустрій населених пунктів передбачає: розроблення і здійснення ефективних і комплексних заходів з утримання територій населених пунктів у належному стані, їх санітарного очищення, збереження об'єктів загального користування, а також природних ландшафтів, інших природних комплексів і об'єктів; організацію належного утримання та раціонального використання території, будівель, інженерних споруд та об'єктів рекреаційного, природоохоронного, оздоровчого, історико – культурного та іншого призначення; створення умов для реалізації прав суб'єктами у сфері благоустрою населених пунктів.

На основі законодавчого забезпечення планування території населених пунктів, розрахункової частини що до людності та перспективного розвитку інфраструктури населеного пункту, результатів інженерних вишукувань, розміщення та розширення населеного пункту врахування природних факторів, комплексу планувальних обмежень та інше, розробляється генеральний план в якому обов'язково виконується функціональне і будівельне зонування, забезпечуються сприятливі санітарно – гігієнічні і протипожежні вимоги, передбачається всебічне обслуговування культурно – побутовими установами населення та об'єктами паркової і спортивної зони. Вирішуються питання щодо системи вуличної мережі, інженерних комунікацій. Детальне розпланування стосується перш за все житлової забудови будівлями різних типів та просторової організації присадибних і приквартирних ділянок.

Генеральний план населеного пункту також повинен відображати розміщення господарських комплексів відносно до житлової зони населеного пункту, сільськогосподарських угідь, сівозмін, доріг, рельєфу водойм, напрямку вітру та інше. Розпланування виробничої зони виконується на основі внутрішнього зонування території виробничих комплексів з поділом на сектори, секції, блоки, вирішення питань організації оптимальної структури виробництва. Якість виконаної роботи (стосовно генерального плану населеного пункту) оцінюється абсолютними і відносними техніко – економічними показниками , порівняльним балансом території населеного пункту(існуючий стан і за генеральним планом).

Список літератури: 1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III: у ред. від 01.07.2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. 2. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України №3038-IV від 17 лютого 2011 р. 3. Про фермерське господарство: Закон України № 973 – IV від 19.06.2003р. 4. ДБН Б.1.1 -15: 2012. Склад та зміст генерального плану населеного пункту. 5. ДБН 360-9244. Містобудування. Планування і забудова міських та сільських поселень. - К.: 2002. - 107 с. 6. Лоїк Г.К. Розпланування та забудова території сільських населених пунктів і фермерських господарств / Г.К. Лоїк, І.Г.Тарасюк, А.В.Степанюк, М.В. Смолярчук [Навчальний посіб. / за ред. Г.К. Лоїка]. - К.: Арістей, 2009 – 344 с. 7. Виншу І.А. Архитектурно-планировочная

організація сільських населених пунктів: учебн. посіб. - М., 1986 – 278 с. 8. Осітянко А.П. Планування розайтку міста: монографія. – К.: КНУБА, 2001. – 460 с. 9. Дідик В.В., Павлів А.П. Планування міст: підручник. – Львів: Вид. «Львівська політехніка», 2006. – 412 с. 10. Кончуков Н.П. Планировка сільських населених мест / Н.П. Кончуков, Б.С. Бойчук, Я.Ф. Миняева: учебн.посіб. – М.: Агропромиздат, 1986. – 316 с. 11. Ступень М.Г. Використання земель населених пунктів: монографія / М.Г. Ступень. – Львів: держ. агроун-т, 2000. 359 с. 12. Тосунова М.И. Планировка городов и населенных мест. Основы проектирования / М.И. Тосунова: підручник. – М.: Вісш.шк., 1975. – 226 с. 13. Лоїк Г.К. Земельноресурсний потенціал територіального розвитку міста: наукова монографія / Г.К. Лоїк, Н.В. Ісаченко, Д.О. Геращенко. – К.: МВЦ «Медінформ», 2013. – 240 с.

УДК 631.4

К.А. Житник, студентка*

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

ПРОТИЕРОЗІЙНЕ ОБЛАШТУВАННЯ АГРОЛАНДШАФТІВ НА ОСНОВІ ГЕОІНФОРМАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

На сьогоднішній день водна ерозія ґрунтів є головним деградаційним процесом у сучасних агроландшафтах, який завдає величезної екологічної та економічної шкоди в багатьох країнах світу, у тому числі і в Україні. Водна ерозія, крім втрати найбільш родючої частини ґрунту, супроводжується іншими несприятливими явищами: втратою талих і дощових вод, зменшенням запасів води в ґрунті, замуленням рік, ставків, водойм і водоймищ, зрошувальних і дренажних систем.

Для більш повного попередження ерозії необхідно систематично застосовувати комплекс агротехнічних і інших протиерозійних заходів, які на еродованих і ерозійно-небезпечних схилах в багатьох випадках мають вирішальне значення для попередження ерозії ґрунтів. Тому, розробка комплексів агротехнічних протиерозійних заходів, які застосовуються залежно від рельєфу і складу ґрунтів окремих полів є обов'язковою складовою частиною проектів організації території та використання ерозійно-небезпечних земель.

Основним протиерозійним агротехнічним заходом, який застосовують на більш крутих схилах (схил дослідницького поля – 3°) одночасно з основним обробітком ґрунту впоперек схилу є валкування. Це створює умови для відновлення структури в орному шарі, накопиченню продуктивної вологи і, як наслідок, підвищення врожаю.

* Науковий керівник - доктор с.-г. наук, професор А.Б. Ачасов